

Årsberetning 2024

for Ishøj Lokalhistoriske Arkiv og øvrige samarbejder med Kroppedal Museum

Af Inge Christiansen, Ishøj Lokalhistoriske Arkiv og Kroppedal Museum

Administration og netværk

Arkivlederen indgår i Kroppedal Museums faglige forum for Nyere Tids arbejde. I dette forum indgår museumsdirektøren, to museumsinspektører for Nyere Tid og arkivledere fra Albertslund, Høje Tåstrup og Ishøj, der alle er arkiver, der drives af Kroppedal Museum. Der er dermed en integreret udvikling af den faglige indsats for Nyere Tids arbejde med en sikring af vidensdeling om lokale forhold til brug for museets arbejde efter museumslovens kapitel 8 og en mulighed for vidensdeling med Ishøj Kommunes afdeling for plan og udvikling til støtte for kommunens kulturhistoriske udpegninger og øvrige arbejde.

Et eksempel på dette var Ishøj Kommunes forespørgsel om arkivet og Kroppedal Museum ville gennemgå og skrive tekster til plancher, der skulle placeres langs Vejle Å med emner indenfor både arkæologi og nyere tid, hvor museet og arkivet kunne bidrage med den nyeste viden.

Arkivlederen indgår også som aktiv samarbejdspartner på Bredekærgård ved at deltage i fælles møder og publikumsarrangementer samt stille sin viden og praktiske kunnen til rådighed, når der er brug for det. Her har arbejdsløshedsprojektet på Bredekærgård fx besøgt arkivet tre gange i år til fortælling om kommunens historie. Desuden er arkivlederen opsøgende i forhold til samarbejdspartnere i og udenfor Ishøj og har et stort fagligt netværk.

Personale

I 2024 var det første år, hvor der kun var én ansat, nemlig arkivlederen, efter Ishøj Kommunes besparelse på arkivet. Til gengæld blev arkivlederen sat op i tid i det første halve år, da besparelsen først blev gennemført i løbet af året. Arkivlederen var således ansat 35 timer om ugen i første halvdel af året (mod 18½ time året før), hvilket gav mulighed for at få registreret mange flere arkivsager (arkivfonde) end ellers (40 arkivfonde i 2024 mod 11 arkivfonde i 2023, se skema).

I den anden halvdel af året var arkivlederen ansat 21 timer om ugen og vil også være det fremadrettet.

Arkivet skulle dermed omstilles til kun en ansat i mange arbejdssituationer fx arrangementer, kundebetjening, udstillinger, indsamling, sortering, klargøring og registrering af materiale. Det er bl.a. blevet klaret ved at arkivet, ved arrangementer på Bredekærgård, kun formidler et sted mod før to steder samt at den lokalhistoriske formidling på Facebook, der når nye målgrupper, er skåret meget ned.

Hvis der på et tidspunkt tilføres flere timer til arkivet, kan man få nedbragt registreringsefterslæbet, gøre arkivet mere tilgængeligt for besøgende samt øge den historiske formidling med fx byvandring, historiske ruter med qr-koder og aktiviteter for børnefamilier.

Samling

Arkivets base er samlingen, og arbejdet med denne er af stor vigtighed og til stor glæde for både nutiden, hvilket bl.a. afspejles i 145.214 visninger i 2024 på internettet, og for eftertiden, da det er vores lokalhistoriske "bank" af viden.

Indsamling og magasinering

Der indkommer hele tiden nyt materiale, som hurtigst muligt bliver indkomstjournaliseret og midlertidigt placeret i magasinet, så der kan arbejdes og ekspederes i materialet, der er indkommet, men endnu ikke er registreret. Der foregår løbende oprydning, omorganisering og pladsoptimering af arkivets materialer, da pladsen er meget trang, og der hele tiden kommer nyt materiale ind, nogle gange i store flyttekasser, som

der skal være plads til. I magasinet skal der fremadrettet arbejdes på at få alt materiale væk fra gulvet og op på reoler, så materialet sikres og rengøringen kan forbedres.

Et eksempel på en meget fin indkomst fra dette år er dokumenter, der knytter sig til personer og deres forfædre, der boede på en nu nedrevet gård i Ishøj. Datteren, fra gården, havde samlet og sorteret de mange dokumenter, hvoraf det ældste er fra 1786, og var taget den lange vej fra Jylland for at aflevere det på en ordentlig måde til arkivet.

Registrering og arkivering

Der er registreret 30 indkomstjournaler (for nyt materiale, der er kommet til arkivet), 40 arkivfonde (nye arkivsager), 702 enkelte billeder og 40 billedserier. Der er også registreret nyt materiale i allerede eksisterende arkivfonde.

En lille gruppe af frivillige arbejder med scanning og registrering af billeder. Gruppen består af tre frivillige, der er på arkivet tirsdag formiddag. Efter scanning og klargøring registreres billederne i registreringsprogrammet Arkibas og arkiveres både digitalt og fysisk. Arkivlederen tilrettelægger opgaverne, vejleder og holder korte kurser for de frivillige om registrering i Arkibas samt sørger for den endelige nedpakning og magasinering.

Arkivlederen laver desuden indkomstjournalerne, registrerer arkivfondene (arkivsagerne), en del af billederne samt evt. andre formater.

Eksempler på registreringer

Der blev i 2024 arbejdet på to store enkeltbilledregistreringssager: En lang række papirbilleder, der er indsamlet til arkivet for mange år siden og samlet efter emner i 82 helt fyldte ringbind, digitaliseres, registreres i Arkibas og publiceres på arkiv.dk. På den måde sikres de mod brand og tilgængeliggøres for alle interesserede på internettet. Desuden arbejdes der med en stor indlevering på 750 papirbilleder fra Roskilde Dagblad, der ligeledes digitaliseres, registreres og publiceres på arkiv.dk.

De mange registrerede billedserier i 2024 stammer fra enkeltpersoner, familier, foreninger og ejendomme i Ishøj.

De registrerede arkivsager (arkivfonde) drejer sig fx om privatpersoner, der har boet i huse og gårde i Ishøj, og hvor man ofte kan følge dem flere generationer igennem. Et eksempel er en lang række dokumenter, der knytter sig til en arbejdsmandsfamilie fra Ishøj og deres 14 børn.

Registreringsefterslæb

Der findes et stort registreringsefterslæb på arkivsagerne, som er indkomstjournaliseret, men endnu ikke registreret. De gamle indkomstsager registreres løbende, men arkivlederen vil aldrig komme i mål med at registrere dem alle, da der hele tiden indkommer nye. Arkivlederen har fx i dette år registreret en sag fra 1998, så efterslæbet går langt tilbage. På længere sigt er målet, at få en eller flere frivillige til også at være med til at registrere arkivsager i tæt samarbejde med arkivlederen og få flere timer til arkivlederens registrering.

REGISTRERINGER	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Indkomstjournaler	30	35	9	18	42	37	46	45	80	81
Arkivfonde	40	11	15	8	20	27	10	6	5	5
Enkeltbilleder	702	512	496	339	309	2306	635	616	754	756
Billedserier	40	30	14	3	23	59	12	4	41	41

Publicering af registreret materiale

Ishøj Lokalhistoriske Arkivs registrerede materiale er almindeligvis tilgængeligt for alle på internettet på arkiv.dk. Her kan man se hovedparten af billedmaterialet, links til TV Ishøj-udsendelser og registreringer om arkivsager og dokumenter. Enkelte sager kan være klausuleret en årrække og er derfor ikke publiceret på arkiv.dk.

På arkiv.dk har der været 145.214 unikke visninger i 2024 fra Ishøj Lokalhistoriske Arkiv. Det er første år, at årsberetningen først skrives efter 2024, og de korrekte tal for hele året dermed kan være med. De andre år er årsberetningen lavet to måneder før årsskiftet. På trods af dette viser det høje tal en fortsat en meget stor interesse for arkivets registrerede materiale. Størst interesse var der for at se en video med en reportage fra DM i Cross i Odense i 2003.

VISNINGER	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
I alt	145.214	123.063	105.117	89.881	20.174	10.953	14.680	6.198	3.508	3.082

Der er fortsat et behov for at løfte den indholdsmæssige kvalificering af det publicerede billedmateriale på arkiv.dk, da der er både mangler og fejl i billedregistreringerne. Der udføres løbende rettelser, når arkivlederen bliver opmærksom på fejl. En systematisk gennemgang er ønskelig, men også en løbende, da der hele tiden kommer nyt billedmateriale på.

Formidling

Besøg på Ishøj Lokalhistoriske Arkiv

Arkivet har åbent for fysisk fremmøde tirsdage kl. 14-17. Her kommer publikum for at se fysisk materiale eller spørge om noget. I dag foregår en stor del af publikumsbetjeningen på andre måder end ved fysisk fremmøde, og derudover kan folk også se materiale udenfor åbningstiden mod forudgående aftale. Tirsdage kl. 12-14 holder arkivlederen desuden udstillingen "Fyrsten fra Ishøj" åben ved forudgående henvendelse på arkivet. I "Fyrsten fra Ishøj" er der blevet åbnet, vist rundt og fortalt for både enkeltpersoner samt større og mindre grupper.

Besøg på Ishøj Lokalhistoriske Arkiv forgår derfor både i og udenfor arkivets åbningstid, hvor enkeltpersoner og grupper besøger arkivet for at få oplysninger om fortiden. Nogle grupper kommer for at gøre det i fællesskab, så historien på arkivet bruges også til at styrke fællesskaber i nutiden. Fx havde arkivet besøg af en gruppe familiemedlemmer knyttet til en af gårdene, der tidligere lå i kommunen, og som arkivet har en del materiale om. Familien så billeder fra deres gård og fra det gamle Ishøj og efter besøget fik de tilsendt digitale billeder og afleverede nyt materiale til arkivet.

Et andet eksempel er en gruppe tidligere klassekammerater fra Ishøj Skole, der sammen med deres gamle lærer besøgte arkivet og sammen så billeder fra skoletiden, mens snakken gik ned ad "memory lane". Nye brugergrupper er kommet til Bredekærgård, og de inviteres altid til omvisning på arkivet og i udstillingen Fyrsten fra Ishøj. Arbejdsløse fra Ishøj Kommune har benyttet sig af det nogle gange, hvor de fik en omvisning i udstillingen "Den moderne by bygges" – med efterfølgende snak om, hvor de selv bor - samt omvisninger i Fyrsten.

Enkeltpersoner kan også efter aftale at komme udenfor åbningstiden, enten hvis det passer dem bedre eller, hvis de har brug for ro til at fordybe sig.

Besvarelse af forespørgsler

Arkivet har besvaret forespørgsler fra private, forskere, studerende og kommunen om lokalhistoriske emner. Forespørgslerne fremkommer ved fysisk fremmøde, mails, Facebook, telefon og via arkiv.dk.

Markedsføring

Arkivlederen sørger for markedsføring af arrangementer, som foregår lidt forskelligt alt efter typen af arrangement. Det foregår altid steder, hvor det er gratis, som pressemeddelelser, begivenheder på FB, i fælles materiale fra Bredekærgård, hjemmeside og Det sker i Ishøj/Kultunaut.

Facebook

Arkivet har oprettet begivenheder og opslag på FB. De kan opdeles i formidling af lokalhistorien, efterlysning af specifikt materiale og markedsføring af begivenheder.

Arkivet har delt alle historier til Kroppedal Museums Facebook og i gruppen Vores Ishøj samt andre relevante grupper og sider for at nå ud til et større publikum.

Arrangementer

13. april

Forår i Dyreparken

Arkivet afholdt et fælles arrangement sammen med Ishøj Dyrepark, Bredekærgård og Ishøj Naturcenter i Ishøj Dyrepark, hvor arkivlederen lærte de besøgende at tese, karte og spinde uld fra dyreparkens får. Ca. 1000 deltagere.

10. juni

Arrangement for plejecentrene Kærbo og Thorsbro

Arrangement på Bredekærgård for beboere på plejecentrene Kærbo og Thorsbro i Ishøj om bryllupper og bryllupstøj, hvor arkivlederen fortalte om emnet, fremviste en sort brudekjole fra 1950 og faciliterede snakken om deltagernes medbragte bryllupsbilleder. Undervejs blev der spillet bryllupsmusik, sunget nogle sange og der blev serveret et glas bobler og lidt chokolade. Arrangementet sluttede af med et besøg hos fårene udenfor. I samarbejde med Kulturium Bibliotek. 19 deltagere.

17. juni

Byvandring om temaet: "Den moderne by"

Historisk-litterær byvandring i Ishøj. I samarbejde med Kulturium Bibliotek. 25 deltagere.

16. juni

Udstilling "Det moderne Ishøj bygges"

Udstilling på arkivet om den fysiske opbygning af det moderne Ishøj i stationsområdet, primært i 1970'erne.

16. juni

Det Grønne Ishøj på Bredekærgård

Åbning af årets udstilling på arkivet med titlen: Det moderne Ishøj bygges. Fortælling, samtale og besvarelse af spørgsmål i udstillingen.

For børnefamilier var der kreativt værksted, hvor man, inspireret af den nye udstilling, kunne lave sine egne huse i karton og tage dem med hjem. 26 deltagere.

6. november

Workshop om uldens forarbejdning. En gruppe arbejdsløse fra Ishøj Kommune prøvede at tese, karte og spinde uld, mens arkivlederen også fortalte om den historiske baggrund og de særlige udtryk, der knytter sig til arbejdet. 7 deltagere.

9. november

Arkivernes Dag i Ishøj Bycenter

I anledning af den landsdækkende Arkivernes Dag holdt Ishøj Lokalhistoriske Arkiv i samarbejde med Danskernes Historie Online og Thorslunde-Ishøj Lokalhistoriske Forening et arrangement i Ishøj Bycenter foran Bilka, en lørdag i den bedste indkøbstid for at nå nye målgrupper. Her blev vist og fortalt om arkivet og om, hvordan man kan søge viden om sine aner og om de steder, man kommer fra. Der var også mulighed for at aflevere og få scannet sine lokalhistoriske billeder. Ca. 50 deltagere.

30. november og 1. december

Julestue på Bredekærgård

På arkivet var der en række aktiviteter:

- Børnefamilier lavede julepynt, som de efterfølgende kunne tage med hjem.
- Der blev fortalt om det helt unikke byhorn fra 1700-tallets Thorslunde og om den historiske samfundsform, det oprindeligt var lavet til at blive brugt i. Byhornet var udstillet i en montre på arkivet, og der blev blæst i det begge dage udenfor for at erklære julestuen for åben.
- Man kunne se og få en snak om årets udstilling med titlen: Det moderne Ishøj bygges.
- Endelig var der mulighed for at aflevere billeder og dokumenter til arkivet.

Deltagere: Lørdag 115 voksne og 33 børn. Søndag 125 voksne og 50 børn. I alt 240 personer.

Øvrig formidling fra Kroppedal Museum

Undervisning

I foråret 2024 kom alle Ishøjs 3. klasser til skoleforløbet "Livet i den Romerske Jernalder" i forbindelse med Ishøj Kulturpakke. Museets fine fyrstegrav fra den romerske jernalder er udstillet på Bredekærgård. Eleverne var, som altid, meget interesserede i at se de flotte genstande og høre om, hvordan det var at leve for omkring 1700 år siden.

Skolerne har også besøgt vikingedstillingen på Kroppedal Museum, hvor de blandt andet havde forløbet "Kæmp som en viking". Her de lærte om vikingernes samfund og hvordan de løste konflikter med kamp eller dialog.

I løbet af 2024 deltog Kroppedal Museum også i et samarbejde med kommunens matematiklærer. Ambitionen var at lave et matematikbaseret undervisningsforløb, som var udformet som et Escape room, og som brugte udstillingen "Fyrsten fra Ishøj, som rammefortælling. Blandt andet blev der produceret en introduktionsfilm, hvor museumschef Mads Thernøe fortalte om fyrstens dramatiske endeligt. Pga. af det praktiske omkring udstillingsrummet, blev projektet omformet til et løb, hvor eleverne skal løse matematiske opgaver i området omkring Bredekærgård.